

Metody stanovení přidané hodnoty, se kterými se můžeme setkat v českém prostředí

V českém prostředí se setkáváme s pokusy odhadnout přidanou hodnotu i prostřednictvím dalších metod. Například v programu KEA společnosti Scio určeném základním školám jsou opakovaně testovány stejné třídy a školy v 6., 7. a 9. ročníku a je srovnáváno jejich relativní pořadí (zlepšení pořadí = vyšší přidaná hodnota, zhoršení pořadí = nižší přidaná hodnota). V tomto případě je tedy přidaná hodnota školy ovlivněna výkonem ostatních zúčastněných škol.

Druhý pokus společnosti Scio odhadnout přidanou hodnotu je založen na testování takzvaných studijních předpokladů. Test je adaptací amerického testu studijních předpokladů SAT (*Scholastic Aptitude Test*). Má tři součásti: verbální, založenou na práci s textem a jazykem (hledání synonym, antonym apod.), kvantitativní, založenou na početních úlohách, a analytickou, založenou na logickém uvažování. Stanovení přidané hodnoty je pak založeno na předpokladu, že studijní předpoklady se se studiem nemění, tedy aproximují předpoklady žáků. Je tedy provedena regrese výsledků v nějaké měřené oblasti (matematice, českém jazyce) na těchto předpokladech. Pak je práce učitele ve třídě, kde žáci dosahují výsledků nad regresní přímkou, hodnocena pozitivně, neboť žáky dovedl k lepším výsledkům, než odpovídá jejich studijním předpokladům. Naopak v případě učitele, jehož předmět má výsledky pod regresní přímkou, je předpokládáno, že plně nevyužil studijního potenciálu svých žáků. Při tomto postupu je ovšem třeba zvýšené opatrnosti, neboť je teoreticky možné, že výuka studijní předpoklady rozvíjet může. Pak by byla výše uvedená interpretace mylná a nespravedlivá vůči učiteli, který by svou výukou studijní předpoklady rozvíjel.

Jak bylo uvedeno výše, žádná z používaných metod stanovení přidané hodnoty není dokonalá. Část faktorů podmiňujících výsledky žáků zůstává vždy nezohledněna, protože je neumíme změřit. Například index socioekonomického statusu poskytuje pouze velmi nepřesný odhad rodinného zázemí, ve výpočtech nejsou zohledňovány mimoškolní aktivity a podobně. Odborníci však zdokonalují výpočty přidané hodnoty, usilují o její co nejpřesnější odhady a používají ji jako přibližný indikátor charakterizující práci školy.